

**ΕΚΘΕΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΓΙΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ
ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΦΥΣΗ 2000**

**ΕΡΓΟ: ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ,
ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ ΧΡΥΣΟΧΟΥΣ**

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Φεβρουάριος 2021

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή	1
2. Συμπληρωματικά Στοιχεία	2
3. Έκθεση Βιολόγου Ομάδας Μελέτης.....	3

1. Εισαγωγή

Στα πλαίσια της εξέτασης της Έκθεσης Πληροφοριών από λειτουργούς του Τμήματος Περιβάλλοντος για Έργα του Δεύτερου Παραρτήματος και Ειδικών Πληροφοριών για Περιοχές του Δικτύου Φύση 2000, για την ανέγερση εκκλησίας Πατριαρχείου Γεωργίας, στην Αγία Μαρίνα Χρυσοχούς, ζητήθηκε όπως παραχωρηθούν τα πιο κάτω επιπρόσθετα στοιχεία (βλ. επιστολή της κυρίας Στέλλας Περικέντη εκ μέρους του Τμήματος Περιβάλλοντος ημερομηνίας 12 Ιανουαρίου 2022 και Αρ. Φακ. 02.10.011.014.015.005 και ΠΑΦ/00486/2020).

Συγκεκριμένα:

- i. *Ερώτημα 3, Μέρος I (Περιγραφή της χωροθέτησης του Έργου):*
    - *Κύρια χαρακτηριστικά της περιοχής χωροθέτησης του προτεινόμενου Έργου (υπό μελέτη τεμάχιο) αναφορικά με τη χλωρίδα (δέντρα, δέντρα χαμηλής βλάστησης, καλλιέργειες, κ.λπ.), καθώς και την πανίδα / πτηνοπανίδα που εντοπίζεται. Να δοθεί λεπτομερής περιγραφή κατ' είδος και αριθμό.*
  - ii. *Ερώτημα 12 (α), Μέρος II & Ερώτημα 25 (β) Μέρος III (Επηρεασμός / επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα*
    - *Χωροταξικό σχέδιο του Έργου, στο οποίο να γίνει αποτύπωση όλων των δέντρων / θάμνων / καλλιεργειών εντός του προτεινόμενου τεμαχίου. Στην αποτύπωση να παρουσιάζονται τα εν λόγω είδη και ποια από αυτά θα επηρεαστούν και ποια θα παραμείνουν.*
    - *Ποσοστό μείωσης της άγριας βλάστησης εντός του υπό μελέτη τεμαχίου.*
  - iii. *Ερώτημα 26 (α) (β), Μέρος IV (Μέτρα που προβλέπονται για να αποτραπούν, προληφθούν ή μετριαστούν επιπτώσεις).*
    - *Λεπτομερή περιγραφή των μέτρων που προβλέπονται για τη διατήρηση της υφιστάμενης βλάστησης, καθώς και των μέτρων μετριασμού των επιπτώσεων στη χλωρίδα και πανίδα / πτηνοπανίδα κατά το στάδιο της κατασκευής και λειτουργίας του προτεινόμενου Έργου.*
2. *Επίσης, σημειώνεται ότι, το Μέρος V (Ερωτήματα 27, 28, & 29) της Έκθεσης Πληροφοριών που αναφέρεται στην Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση και τις Ειδικές πληροφορίες για τις περιοχές του Δικτύου Natura 2000, δεν έχει συμπληρωθεί. Η προτεινόμενη ανάπτυξη τοποθετείται πλησίον (350 μέτρα, περίπου) των περιοχών Δικτύου Natura 2000, Τόπος Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) Δάσος Πάφου και Ζώνης Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) Δάσος Πάφου, και ως εκ τούτου θα πρέπει να συμπληρωθεί κατάλληλα και επαρκώς το Μέρος V.*

2. Συμπληρωματικά Στοιχεία

Απαντήσεις και πληροφορίες για τα παραπάνω ζητήματα / συμπληρωματικά στοιχεία παρουσιάζονται στην πιο κάτω έκθεση, που εκπονήθηκε από τη βιολόγο της Ομάδας Μελέτης.

Συμπληρωματικά Στοιχεία της Έκθεσης Πληροφοριών για Έργα του Δεύτερου Παραρτήματος και Ειδικών Πληροφοριών για Περιοχές του Δικτύου Φύση 2000 για την ανέγερση εκκλησίας Πατριαρχείου Γεωργίας, στην Αγία Μαρίνα Χρυσοχούς.

3. Έκθεση Βιολόγου Ομάδας Μελέτης

**ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΘΣΕΣΗ:
ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ
ΧΡΥΣΟΧΟΥΣ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	1
2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ – ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000	2
2.1. ΣΤΟΧΟΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ	3
3. ΧΛΩΡΙΔΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	6
4. ΠΤΗΝΟΠΑΝΙΔΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	10
5. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ	11
6. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥ / ΕΛΑΧΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ / ΕΞΑΛΕΙΨΗΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ	18
6.1. Προτεινόμενα Μέτρα κατά το Στάδιο Κατασκευής του ΠΕ	18
6.2. Προτεινόμενα Μέτρα κατά το Στάδιο Λειτουργίας του ΠΕ	24
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	26

ΧΑΡΤΕΣ

Χάρτης 1-1: Τοποθεσία Περιοχής Μελέτης	1
Χάρτης 2-1: Τοποθεσία Έργου - Όρια Περιοχών Natura 2000	2
Χάρτης 2-2: Διάδρομος – Πέρασμα Άγριων Πτηνών στην Ευρύτερη Περιοχή Μελέτης	3
Χάρτης 3-1: Υφιστάμενη Χλωρίδα Περιοχή Μελέτης	9

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 2-1: Μέτρα Διατήρησης και Προστασίας Ειδών Χαρακτηρισμού και των Οικοτόπων τους	5
Πίνακας 2-2: Μέτρα Παρακολούθησης Ειδών και Οικοτόπων τους	6
Πίνακας 3-1: Χλωριδική Λίστα στην Περιοχή Μελέτης	7
Πίνακας 4-1: Λίστα Πτηνοπανίδας στην Περιοχή Μελέτης	10
Πίνακας 5.1: Κλίμακα Αξιολόγησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων	11
Πίνακας 5-2: Επιπτώσεις κατά τη Φάση Κατασκευής του ΠΕ	12
Πίνακας 5-3: Επιπτώσεις κατά τη Φάση Λειτουργίας του ΠΕ	16
Πίνακας 6-1: Μέτρα Μετριασμού κατά τη Φάση Κατασκευής του ΠΕ	18
Πίνακας 6-2: Μέτρα Μετριασμού κατά τη Φάση Λειτουργίας του ΠΕ	24

1. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η περιοχή μελέτης εντοπίζεται στην επαρχία Πάφου στην Κοινότητα της Αγίας Μαρίνας Χρυσοχούς (Φλ./Σχ: 26/15, Αρ. Τεμαχίου: 392). Η συνολική έκταση του υπο μελέτη τεμαχίου είναι 13,032.24 m² (Χάρτης 1-1).

Το Έργο αφορά την ανέγερση εκκλησίας Πατριαρχείου Γεωργίας στο δυτικό τμήμα του υπό μελέτη τεμαχίου. Η προτεινόμενη ανάπτυξη θα αποτελείται από 3 κτήρια και πλατεία περιμετρικά των κτηρίων, τα εμβαδά των οποίων είναι:

- Εκκλησία = 208 m²
- Καμπαναριό = 29,5 m²
- Χώρος αποχωρητηρίων = 32 m²
- Πλατεία / χώροι στάθμευσης / δρόμος πρόσβασης (εντός του τεμαχίου) = 2,358.5 m²

Χάρτης 1-1: Τοποθεσία Περιοχής Μελέτης (Πηγή: Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, 2016, Google Earth)

2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ – ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000

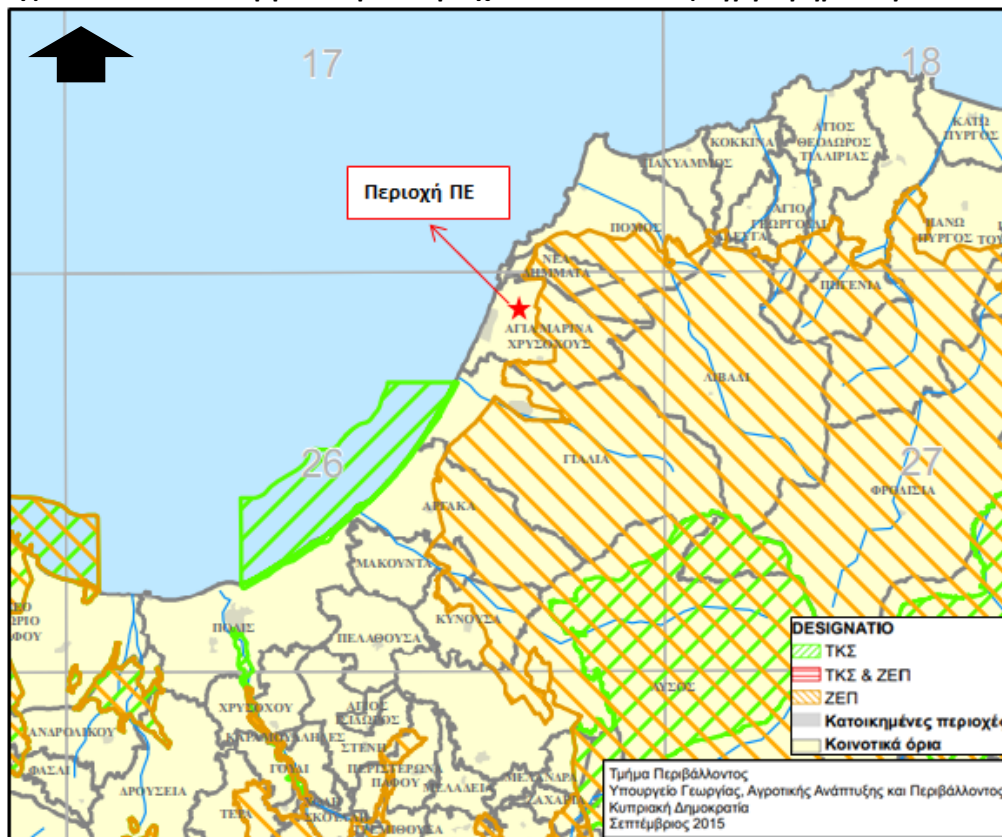
Η προτεινόμενη ανάπτυξη τοποθετείται πλησίον (περίπου 350 m) της Ζώνης Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) «Δάσος Πάφου» (CY2000006) και Τόπος Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) «Δάσος Πάφου» (Χάρτης 2-1), ο οποίος περιλαμβάνει τους εξής ΤΚΣ: Κοιλιάδα των Κέδρων-Κάμπος (CY2000008), Περιοχή Πλατύ (CY2000007), Περιοχή Αγιάτης (CY4000011) και Περιοχή Σταυρός της Ψώκας – Καρκαβάς (CY4000012).

Η ΖΕΠ «Δάσος Πάφου» είναι η πιο μεγάλη σε έκταση ΖΕΠ και επίσης η πιο μεγάλη δασική περιοχή στην Κύπρο (602 km²) με χαρακτηριστική φυτοκοινωνία με κύρια στοιχεία τα δάση τραχείας πεύκης *Pinus brutia*, αμιγή δάση του κυπριακού κέδρου *Cedrus brevifolia* και ενδημική λατζιά *Quercus alnifolia*.

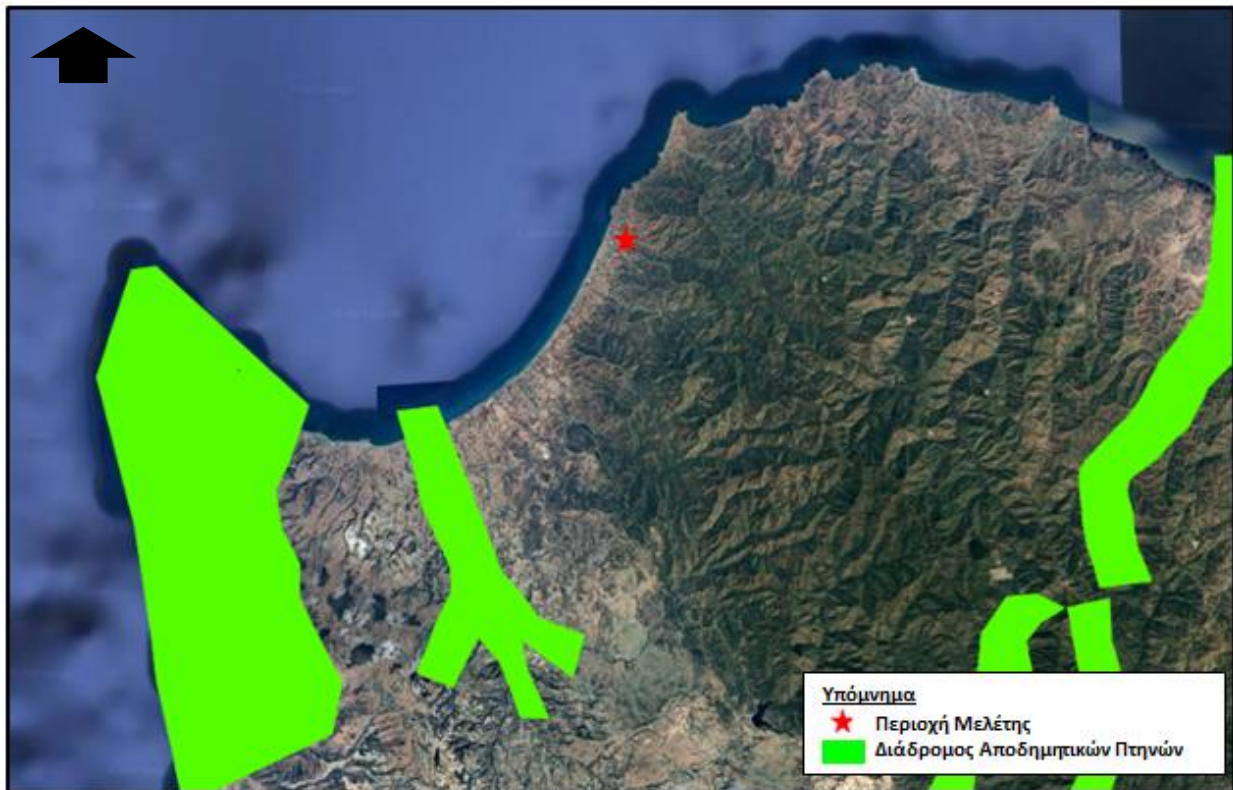
Αποτελεί μία από τις καλύτερες περιοχές της Κύπρου για ένα σημαντικό αριθμό αναπαραγόμενων αρπακτικών πτηνών και διατηρεί συγκριτικά πολύ μεγάλους πληθυσμούς ορισμένων προστατευόμενων ειδών πτηνών. Συνολικά στη ΖΕΠ «Δάσος Πάφου» έχουν καταγραφεί 133 είδη πτηνών, και 62 από αυτά φωλιάζουν στη ΖΕΠ.

Να σημειωθεί ότι η περιοχή μελέτης δεν εμπίπτει σε μεταναστευτικό διάδρομο αποδημητικών πτηνών. Ο κοντινότερος διάδρομος των αποδημητικών πτηνών εντοπίζεται σε απόσταση περίπου 11,50 km από την περιοχή μελέτης (Χάρτης 2-2).

Χάρτης 2-1: Τοποθεσία Έργου - Όρια Περιοχών Natura 2000 (Πηγή: Τμήμα Περιβάλλοντος)

Χάρτης 2-2: Διάδρομος – Πέρασμα Άγριων Πτηνών στην Ευρύτερη Περιοχή Μελέτης (Πηγή: Τμήμα Θήρας 2016)

2.1. ΣΤΟΧΟΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ

Οι στόχοι διατήρησης για τη ΖΕΠ «Δάσος Πάφου» μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

A. Διατήρηση της ΖΕΠ σε ευνοϊκό καθεστώς διατήρησης, μέσω της κατάλληλης προστασίας και διαχείρισης των ενδιαιτημάτων των ειδών χαρακτηρισμού: **Σπιζαετός (*Aquila fasciata*)**, τα δυο ενδημικά είδη της Κύπρου, **Σκαλιφούρτα (*Oenanthe cypriaca*)** και **Τρυπομάζης (*Sylvia melanothorax*)**, τα ενδημικά υπό-είδη, **Πέμπετσος (*Parus ater Cypriotes*)** και **Δενδροβάτης (*Certhia brachydactyla dorotheae*)**, και τα είδη **Πευκοτρασιήλα (*Lullula arborea*)**, **Δακκανούρα (*Lanius nubicus*)**, **Σιταροπούλι (*Emberiza caesia*)** και **Νυκτοπούλι (*Caprimulgus europeaus*)**.

B. Διατήρηση της παρουσίας στη ΖΕΠ «Δάσος Πάφου» των άλλων φωλεάζοντων πληθυσμών των ειδών που ανήκουν ή όχι στο Παράρτημα I, με επίκεντρο τα ακόλουθα είδη: **Διπλοσιάχινο (*Accipiter gentilis*)** και τα ενδημικά υπό-είδη **Θουπί (*Otus scops cyprius*)** (1,200 ζευγάρια τουλάχιστον), και **Κίσσα (*Garrulus glandarius glaszneri*)**.

Γ. Δημιουργία και ενίσχυση της υποστήριξης για τη διατήρηση της ΖΕΠ «Δάσος Πάφου», από την τοπική κοινότητα και το κοινό γενικότερα, μέσω ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των επισκεπτών στην περιοχή αλλά και με την ενθάρρυνση και στήριξη της έρευνας.

Το ευνοϊκό καθεστώς διατήρησης της περιοχής εξαρτάται κατά κύριο λόγο από τον αναπαραγωγικό πληθυσμό εννέα σημαντικών ειδών της ΖΕΠ. Οι ΕΤΑ για τη ΖΕΠ «Δάσος Πάφου» αναλύονται πιο πάνω αποτελούν και τους στόχους διατήρησης για τη ΖΕΠ. Έτσι, οι στόχοι διατήρησης για τη ΖΕΠ «Δάσος Πάφου» μπορούν να συνοψιστούν ως ακολούθως:

- *Aquila fasciata*, διατήρηση και ενίσχυση αναπαραγωγικού πληθυσμού με στόχο τα 12 αναπαραγωγικά ζευγάρια
- *Oenanthe cyprica*, διατήρηση και ενίσχυση αναπαραγωγικού πληθυσμού με στόχο τα 12000 αναπαραγωγικά ζευγάρια
- *Sylvia melanothorax*, διατήρηση και ενίσχυση αναπαραγωγικού πληθυσμού με στόχο τα 7000 αναπαραγωγικά ζευγάρια
- *Parus ater cypricus*, διατήρηση και ενίσχυση αναπαραγωγικού πληθυσμού με στόχο τα 3000 αναπαραγωγικά ζευγάρια
- *Certhia brachydactyla dorotheae*, διατήρηση αναπαραγωγικού πληθυσμού με στόχο τα 2000 αναπαραγωγικά ζευγάρια
- *Lullula arborea*, διατήρηση και ενίσχυση αναπαραγωγικού πληθυσμού με στόχο τα 750 αναπαραγωγικά ζευγάρια
- *Lanius nubicus*, διατήρηση και ενίσχυση αναπαραγωγικού πληθυσμού με στόχο τα 1500 αναπαραγωγικά ζευγάρια
- *Emberiza caesia*, διατήρηση και ενίσχυση αναπαραγωγικού πληθυσμού με στόχο τα 3000 αναπαραγωγικά ζευγάρια
- *Caprimulgus europaeus*, διατήρηση και ενίσχυση αναπαραγωγικού πληθυσμού με στόχο τα 800 αναπαραγωγικά ζευγάρια

Οι στόχοι διατήρησης για τα σημαντικά είδη της ΖΕΠ «Δάσος Πάφου» θέτουν τη βάση και το σημείο αναφοράς για όλες τις δράσεις που στόχο έχουν την επαναφορά της ΖΕΠ «Δάσος Πάφου» σε Ευνοϊκό Καθεστώς Διατήρησης. Βασικό θεμέλιο για τα πιο πάνω αποτελεί η δομή και λειτουργία του βιότοπου, που μαζί με διάφορους άλλους τύπους οικοτόπων και είδη χλωρίδας πρέπει να βρίσκονται σε Ευνοϊκό Καθεστώς, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή Οδηγία για τους Οικότοπους.

Στους Πίνακες 2-1 και 2-2 παρουσιάζονται τα προτεινόμενα Διαχειριστικά Μέτρα της περιοχής ΖΕΠ τα οποία διαμορφώθηκαν σύμφωνα με τους στόχους διατήρησης και λαμβάνοντας υπόψη τις απειλές και κινδύνους που εντοπίστηκαν στην προστατευόμενη περιοχή.

Πίνακας 2-1: Μέτρα Διατήρησης και Προστασίας Ειδών Χαρακτηρισμού και των Οικοτόπων τους (Πηγή: Διαχειριστικό Σχέδιο ΖΕΠ «Δάσος Πάφου», Υπουργείο Εσωτερικών – Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας, 2016)

Κατηγορία Μέτρου:	Α. Μέτρα Διατήρησης και Προστασίας Ειδών Χαρακτηρισμού και Οικοτόπων				
Κωδικός Μέτρου:	A.1	Είδος Μέτρου:	Δράση	Βαθμός προτεραιότητας:	2
Τίτλος Μέτρου:	Διαχείριση των θαμνωδών οικοτόπων				
Περιγραφή:	Να διατηρηθούν και να ενισχυθούν οι θαμνώδεις οικοτόποι (<i>Quercus alnifolia</i> και Σκληρόφυλλη βλάστηση) αλλά και η υπόλοιπη βλάστηση εντός της ΖΕΠ κυρίως για να επωφεληθούν τα είδη Νυκτοπούλλι <i>Caprimulgus euroraesus</i> , Πευκοτρασιήλα <i>Lullula arborea</i> , Σκαλιφούρτα <i>Oenanthe cyriaca</i> , Τρυπομάζης <i>Sylvia melanothorax</i> , Πέμπετσος <i>Parus ater cypriotes</i> , Δακκανούρα <i>Lanius nubicus</i> και Σιταροπούλλι <i>Emberiza caesia</i> . Στόχος θα είναι η δημιουργία ενός μωσαϊκού οικοτόπων με πιο πυκνές αλλά και πιο ανοικτές θαμνώδεις εκτάσεις (φρυγανότοπους).				
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός:	€10 600 - €15 200 ετησίως				
Χρονοδιάγραμμα:	Άμεσα	Βραχυπρόθεσμα	Μεσοπρόθεσμα	Μακροπρόθεσμα	

Κατηγορία Μέτρου:	Α. Μέτρα Διατήρησης και Προστασίας Ειδών Χαρακτηρισμού και Οικοτόπων				
Κωδικός Μέτρου:	A.2	Είδος Μέτρου:	Δράση	Βαθμός προτεραιότητας:	1
Τίτλος Μέτρου:	Προστασία των περιοχών φωλεοποίησης του είδους <i>Aquila fasciata</i> εντός της ΖΕΠ				
Περιγραφή:	Κατά τη διαδικασία λήψεως αποφάσεων που αφορούν τη διαχείριση της κυνηγετικής δραστηριότητας περιλαμβανομένου και της εκπαίδευσης κυνηγετικών σκύλων, να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη οι επιπτώσεις που μπορεί να προκύπτουν στα είδη χαρακτηρισμού και ιδιαίτερα για τα πιο ευαίσθητα είδη της κάθε περιοχής όπως είναι τα αρπακτικά.				
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός:	€ 15.000 – €20.000 εφάπαξ				
Χρονοδιάγραμμα:	Άμεσα	Βραχυπρόθεσμα	Μεσοπρόθεσμα	Μακροπρόθεσμα	

Κατηγορία Μέτρου:	Α. Μέτρα Διατήρησης και Προστασίας Ειδών Χαρακτηρισμού και Οικοτόπων				
Κωδικός Μέτρου:	A.3	Είδος Μέτρου:	Δράση	Βαθμός προτεραιότητας:	2
Τίτλος Μέτρου:	Πρόγραμμα τοποθέτησης φωλιών εντός της ΖΕΠ				
Περιγραφή:	Θα πρέπει να γίνει τοποθέτηση των φωλιών και στη συνέχεια να εκπονηθεί και ένα κατάλληλο πρόγραμμα για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του σχεδίου. Το πρόγραμμα θα μπορούσε να περιλαμβάνει φωλιές για τα είδη: <i>Parus ater cypriotes</i> , <i>Certhia brachydactyla dorothea</i> και <i>Oenanthe cyriaca</i> . Παράλληλα θα πρέπει να εκπονηθούν μακροπρόθεσμες μελέτες της αναπαραγωγικής βιολογίας και οικολογίας των ειδών αυτών με σκοπό να παρέχουν την απαιτούμενη πληροφορία για μελλοντικές διαχειριστικές δράσεις που θα έχουν ως στόχο την αύξηση του αναπαραγωγικού πληθυσμού για τα είδη αυτά, έτσι ώστε να φτάσουν τους στόχους διατήρησης. Ταυτόχρονα θα πρέπει να εκπονούνται και προγράμματα παρακολούθησης. Παλιά εγκαταλελειμμένα κτίρια που υπάρχουν εντός του δάσους θα πρέπει να διατηρηθούν για σκοπούς φωλεοποίησης και ως χώροι ανάπαυσης των πουλιών.				
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός:	€2000 - €3000 ετησίως				
Χρονοδιάγραμμα:	Άμεσα	Βραχυπρόθεσμα	Μεσοπρόθεσμα	Μακροπρόθεσμα	

Πίνακας 2-2: Μέτρα Παρακολούθησης Ειδών και Οικοτόπων τους (Πηγή: Διαχειριστικό Σχέδιο ΖΕΠ «Δάσος Πάφου», Υπουργείο Εσωτερικών – Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας, 2016)

Κατηγορία Μέτρου:		Δ. Μέτρα Παρακολούθησης Ειδών και Οικοτόπων τους			
Κωδικός Μέτρου:	Δ.1	Είδος Μέτρου:	Δράση	Βαθμός προτεραιότητας:	1
Τίτλος Μέτρου:		Πρόγραμμα παρακολούθησης ειδών χαρακτηρισμού			
Περιγραφή:		Ένα σύστημα καταγραφών (συμπεριλαμβανομένου και νυκτερινών καταγραφών) για την παρακολούθηση των ειδών χαρακτηρισμού κάθε περιοχής ΖΕΠ θα πρέπει να εφαρμοστεί σε κάθε περιοχή. Κατά τον καταρτισμό του, το πρόγραμμα αυτό θα πρέπει να λάβει υπόψη τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής και όπου απαιτείται να περιλαμβάνει καταγραφές στο πέρασμα των αρπακτικών κατά τις 2 μεταναστευτικές περιόδους (Μάρτιο-Ιούνιο και Σεπτέμβριο-Οκτώβριο). Το πρόγραμμα παρακολούθησης θα πρέπει να υλοποιείται σε συνδυασμό με τα προγράμματα παρακολούθησης αρπακτικών που υλοποιούνται από την Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας.			
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός:		€150 000 - €200 000 ετησίως			
Χρονοδιάγραμμα:		Άμεσα	Βραχυπρόθεσμα	Μεσοπρόθεσμα	Μακροπρόθεσμα

3. ΧΛΩΡΙΔΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η επιτόπια επίσκεψη για την αναγνώριση των χλωριδικών στοιχείων της περιοχής μελέτης πραγματοποιήθηκε στις 08/02/22. Για τον προσδιορισμό και την ονοματολογία των δειγμάτων χρησιμοποιήθηκαν τα συγγράμματα:

- Hand R., Hadjikyriakou G. N. & Christodoulou C. S. (ed.) 2011– (continuously updated): Flora of Cyprus – a dynamic checklist. Published at <http://www.flora-of-cyprus.eu/>
- Meikle, R D, 1985, Flora of Cyprus - Volume Two
- Yiannis Christofides, 2017, Illustrated Flora of Cyprus

Η χλωριδική λίστα που καταγράφηκε στην περιοχή μελέτης αναγράφεται στον **Πίνακα 3-1** όπου παρουσιάζεται η Επιστημονική και Κοινή ονομασία κάθε είδους. Συνολικά, καταγράφηκαν 17 είδη φυτών εκ των οποίων κανένα δεν αναφέρεται στο Κόκκινο Βιβλίο της Κύπρου.

Πίνακας 3-1: Χλωριδική Λίστα στην Περιοχή Μελέτης

Επιστημονική Ονομασία	Κοινή Ονομασία
<i>Bellis perennis</i>	Άσπρη μαργαρίτα
<i>Calycotome villosa</i>	Σπαλαθικά
<i>Cistus creticus</i>	Ξισταρκά
<i>Drimia aphylla</i>	Ντρίμια η άφυλλη
<i>Echinops spinosissimus</i>	Κεφαλάγκαθος
<i>Echium angustifolium</i>	Έchio το στενόφυλλο
<i>Ferula communis</i>	Νάρθηκας
<i>Genista fasselata</i>	Ρασί
<i>Lantana camara</i>	Λαντάνα
<i>Olea europae</i>	Ελιά
<i>Onopordum cyprium</i>	Γαιδουράνγκαθος
<i>Phagnalon rupestre</i>	Ασπροθύμαρο
<i>Pinus spp.</i>	Πεύκος
<i>Rhamnus oleoides</i>	Ράμνος ο ελαιοειδής
<i>Sarcopoterium spinosum</i>	Μαζίν
<i>Inula viscosa</i>	Κόνυζος
<i>Thymbra capitata</i>	Θυμάρι

Στον **Χάρτη 3-1** παρουσιάζεται η υφιστάμενη χλωρίδα που καταγράφηκε στην περιοχή μελέτης.

Υπολογίζεται ότι η περιοχή μελέτης αποτελείται κυρίως από τα παρακάτω είδη χλωρίδας, καθώς και το ποσοστό που αναμένεται να επηρεαστεί κατά τις κατασκευαστικές εργασίες του Έργου:

- Το 30% των ενδιαιτημάτων της περιοχής μελέτης αποτελείται από ρασί (*Genista fasselata*), εκ των οποίων το 10% εντοπίζεται στο δυτικό τμήμα του τεμαχίου και αναμένεται να επηρεαστεί από το ΠΕ
- Το 30% αποτελείται από σπαλαθικά (*Calycotome villosa*), εκ των οποίων το 10% εντοπίζεται στο δυτικό τμήμα του τεμαχίου και αναμένεται να επηρεαστεί από το ΠΕ
- Το 10% αποτελείται θυμάρι (*Thymbra capitata*), εκ των οποίων το 5% εντοπίζεται στο δυτικό τμήμα του τεμαχίου και αναμένεται να επηρεαστεί από το ΠΕ
- Το 10% αποτελείται μαζίν (*Sarcopoterium spinosum*), εκ των οποίων το 5% εντοπίζεται στο δυτικό τμήμα του τεμαχίου και αναμένεται να επηρεαστεί από το ΠΕ
- Το 15% αποτελείται κυρίως από ξισταρκά (*Cistus creticus*), γαιδουράνγκαθο (*Onopordum cyprium*), ασπροθύμαρο (*Phagnalon rupestre*) και κόνυζο (*Inula viscosa*), εκ των οποίων το 7% εντοπίζεται στο δυτικό τμήμα του τεμαχίου και αναμένεται να επηρεαστεί από το ΠΕ
- Το 5% αποτελείται με τα υπόλοιπα είδη χλωρίδας (**Πίνακας 3-1**), εκ των οποίων το 2% εντοπίζεται στο δυτικό τμήμα του τεμαχίου και αναμένεται να επηρεαστεί από το ΠΕ

Χάρτης 3-1: Υφιστάμενη Χλωρίδα Περιοχή Μελέτης

- Όρια Τεμαχίου
- Genista fasselata*
- Calycotome villosa*
- Thymbra capitata*
- Sarcopoterium spinosum*
- ★ *Bellis perennis*
- ★ *Cistus creticus*
- ★ *Drimia aphylla*
- ★ *Echinops spinosissimus*
- ★ *Echium angustifolium*
- ★ *Ferula communis*
- ★ *Lantana camara*
- ★ *Olea europae*
- ★ *Onopordum cyprium*
- ★ *Phagnalon rupestre*
- ★ *Pinus spp.*
- ★ *Rhamnus oleoides*
- ★ *Inula viscosa*

4. ΠΤΗΝΟΠΑΝΙΔΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η έκταση των πτηνοπαρατηρήσεων περιλάμβανε την ΑΠΜ, καθώς επίσης και την ΕΠΜ σε ακτίνα 1 km από την ΑΠΜ.

Τα είδη πτηνών που καταγράφηκαν στην ΑΠΜ και ΕΠΜ αναφέρονται στον **Πίνακα 4-1** όπου η παρουσίαση των ειδών έγινε ως εξής: Επιστημονική και Κοινή ονομασία κάθε είδους, εάν καταγράφεται ως προστατευόμενο είδος στο Παράρτημα Ι της Ευρωπαϊκής Οδηγίας των Πτηνών Birds Directive 2009/147/ΕΚ, εάν παρατηρήθηκε στην περιοχή μελέτης και / ή πέριξ της περιοχής μελέτης σε ακτίνα 1 km, καθώς επίσης και το καθεστώς του στην περιοχή μελέτης.

Συνολικά καταγράφηκαν 6 είδη πτηνών στην ΑΠΜ και / ή στην ΕΠΜ. Τα 4 είδη είναι επιδημητικά που φωλιάζουν, το 1 μεταναστευτικό που φωλιάζει και το 1 χειμερινός επισκέπτης. Να σημειωθεί ότι η Σκαλιφούρτα (*Oenanthe cyprica*) αναγράφεται στο Παράρτημα Ι της Ευρωπαϊκής Οδηγίας των Πτηνών Birds Directive 2009/147/ΕΚ και είναι ενδημικό είδος τη Κύπρου.

Πίνακας 4-1: Λίστα Πτηνοπανίδας στην Περιοχή Μελέτης

Επιστημονική Ονομασία Είδους	Κοινή Ονομασία Είδους	Αναγραφή στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ	ΕΝΤΟΣ Περιοχής Μελέτης	ΠΕΡΙΕ Περιοχής Μελέτης	Καθεστώς Πτηνών
<i>Corvus cornix</i>	Κοράζινος			✓	ΕΦ
<i>Falco tinnunculus</i>	Κίτσος		✓	✓	ΕΦ/Μ
<i>Oenanthe cyprica</i> *	Σκαλιφούρτα	✓	✓	✓	ΜΦ
<i>Passer domesticus</i>	Στρούθος		✓	✓	ΕΦ/Μ
<i>Pica pica</i>	Κατσικορώνα			✓	ΕΦ
<i>Saxicola torquatus</i>	Παπαθκιά		✓		Χ

Ε: Επιδημητικό **ΕΦ:** Επιδημητικό, φωλιάζει **ΜΦ:** Μεταναστευτικό, φωλιάζει

Μ: Μεταναστευτικό, περαστικό **Χ:** Χειμερινός Επισκέπτης **Τ:** Τυχαίος Επισκέπτης ***** Ενδημικό είδος

5. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Τα αποτελέσματα της εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων παρουσιάζονται υπό μορφή πίνακα. Στον Πίνακα 5-1 παρουσιάζεται ο βαθμός σοβαρότητας της κάθε επίπτωσης (θετική ή αρνητική), καθώς και ο βαθμός της πιθανότητας εμφάνισης της. Το γινόμενο των δυο αυτών παραμέτρων αποτελεί το αποτέλεσμα του βαθμού της εκτιμώμενης περιβαλλοντικής επίπτωσης (Ασήμαντη, Χαμηλή, Μέτρια, Σοβαρή, Πολύ Υψηλή).

Στους Πίνακες 5-2 και 5-3 αναλύονται και αξιολογούνται οι σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις που μπορούν να προκύψουν κατά τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας του ΠΕ. Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις συσχετίζονται και αναλύονται για κάθε περιβαλλοντική πτυχή που εκτιμάται ότι επηρεάζεται ή επηρεάζει το περιβάλλον από τις διεργασίες κατασκευής και λειτουργίας του ΠΕ.

Πίνακας 5.1: Κλίμακα Αξιολόγησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων

		Σοβαρότητα Επίπτωσης				
		1 – Ασήμαντη	2 – Χαμηλή	3 – Μέτρια	4 – Σοβαρή	5 – Πολύ Σοβαρή
Πιθανότητα Εμφάνισης Επίπτωσης	5 – Σχεδόν Βέβαιο	5	10	15	20	25
	4 – Πιθανό	4	8	12	16	20
	3 – Δυνατό	3	6	9	12	15
	2 – Σπάνιο	2	4	6	8	10
	1 – Απίθανο	1	2	3	4	5

Κωδικοί:	Αμελητέα Επίπτωση	Χαμηλή Επίπτωση	Μέτρια Επίπτωση	Υψηλή Επίπτωση
----------	----------------------	--------------------	--------------------	-------------------

Πίνακας 5-2: Επιπτώσεις κατά τη Φάση Κατασκευής του ΠΕ

Α/Α	Περιβαλλοντική Πτυχή	Πιθανή Επίπτωση	Πιθανή Αιτία	Διαβάθμιση των Επιπτώσεων		
				Πιθανότητα	Σοβαρότητα	Σύνολο
1	Ποιότητα της ατμόσφαιρας	Αύξηση των συγκεντρώσεων των αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα	Εκπομπές αερίων (καυσαερίων) από τα μηχανήματα και κατά τη διακίνηση των οχημάτων από και προς το εργοτάξιο	3	2	6
		Αύξηση επιπέδων σκόνης	Μη ορθολογική μεταφορά και φορτοεκφόρτωση αδρανών υλικών / μετακίνηση βαρέων οχημάτων Εκτέλεση χωματοουργικών εργασιών	3	3	9
		Δημιουργία οσμών	Ανεξέλεγκτη απόρριψη αποβλήτων στερεών και υγρών αποβλήτων	2	1	2

Α/Α	Περιβαλλοντική Πτυχή	Πιθανή Επίπτωση	Πιθανή Αιτία	Διαβάθμιση των Επιπτώσεων		
				Πιθανότητα	Σοβαρότητα	Σύνολο
			<p>Παραμονή των αποβλήτων στο εργοτάξιο για αρκετά χρονικά διαστήματα</p> <p>Οσμές από διαλύτες και άλλες χημικές ουσίες</p>			
2	Δημιουργία θορύβου	Αύξηση των επιπέδων θορύβου στην άμεση περιοχή μελέτης	Χρήση μηχανημάτων κατά τις χωματουργικές και κατασκευαστικές εργασίες και διακίνηση οχημάτων) από και προς το εργοτάξιο	3	3	9
3	Ποιότητα εδάφους / Αισθητική Τοπίου	Χρήση υλικών με χημική σύσταση (μπογιές, καύσιμα, μηχανέλαια κτλ.)	<p>Πιθανές διαρροές χημικών λόγω ατυχημάτων ή μη ορθολογικής αποθήκευσης ή χρήσης τους</p> <p>Μη επαρκή συντήρηση εξοπλισμού</p>	3	2	6

Α/Α	Περιβαλλοντική Πτυχή	Πιθανή Επίπτωση	Πιθανή Αιτία	Διαβάθμιση των Επιπτώσεων		
				Πιθανότητα	Σοβαρότητα	Σύνολο
			Μόλυνση του εδάφους			
		Αύξηση παραγωγής αποβλήτων	Δημιουργία μεγάλων ποσοτήτων στερεών αποβλήτων Μη τακτική συλλογή των αποβλήτων Μη ορθολογική διαχείριση υγρών αποβλήτων	3	2	6
4	Οδική κυκλοφορία	Αύξηση της οδικής κυκλοφορίας στην περιοχή	Μεταφορά υλικών προς και από το εργοτάξιο Μη ύπαρξη εναλλακτικών οδών πρόσβασης οχημάτων και βαρέων οχημάτων στο εργοτάξιο	2	2	4
5	Χλωρίδα	Αποψίλωση χλωρίδας	Χωματουργικές εργασίες για την ανέγερση	3	2	6

Α/Α	Περιβαλλοντική Πτυχή	Πιθανή Επίπτωση	Πιθανή Αιτία	Διαβάθμιση των Επιπτώσεων		
				Πιθανότητα	Σοβαρότητα	Σύνολο
		Τραυματισμός / αποκοπή χλωρίδας	εκκλησίας Πατριαρχείου Γεωργίας			
6	Πανίδα	Διαταραχή της ισορροπίας της πανίδας που διαβιεί στην περιοχή	Δημιουργία θορύβου από κατά τη λειτουργία των μηχανημάτων και τη διακίνηση των οχημάτων Φωτορύπανση	4	3	12

Πίνακας 5-3: Επιπτώσεις κατά τη Φάση Λειτουργίας του ΠΕ

Α/Α	Περιβαλλοντική Πτυχή	Πιθανή Επίπτωση	Πιθανή Αιτία	Διαβάθμιση των Επιπτώσεων		
				Πιθανότητα	Σοβαρότητα	Σύνολο
1	Δημιουργία στερεών και υγρών αποβλήτων	Οπτική ρύπανση και οσμές Επίπτωση στην δημόσια υγεία και στο περιβάλλον	Μη ορθολογική διαχείριση αποβλήτων Παραμονή των αποβλήτων στους κάδους για αρκετό χρονικό διάστημα / Ανοιχτοί κάδοι Μη τήρηση προγράμματος απολύμανσης και καθαριότητας των κάδων Μη ορθή διαχείριση των αστικών λυμάτων	2	2	4
2	Χλωρίδα	Υποβαθμισμένο περιβάλλον	Μη ορθολογική συντήρηση της περιοχής μελέτης	3	2	6

Α/Α	Περιβαλλοντική Πτυχή	Πιθανή Επίπτωση	Πιθανή Αιτία	Διαβάθμιση των Επιπτώσεων		
				Πιθανότητα	Σοβαρότητα	Σύνολο
3	Πανίδα	<p>Ηχορύπανση</p> <p>Φωτορύπανση</p>	<p>Αύξηση της οδικής κυκλοφορίας στην περιοχή</p> <p>Διάφορες εκδηλώσεις που θα πραγματοποιούνται στο χώρο του ΠΕ</p> <p>Υπερβολικός φωτισμός και άστοχα κατευθυνόμενος</p>	3	3	9

6. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥ / ΕΛΑΧΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ / ΕΞΑΛΕΙΨΗΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

6.1. Προτεινόμενα Μέτρα κατά το Στάδιο Κατασκευής του ΠΕ

Πίνακας 6-1: Μέτρα Μετριασμού κατά τη Φάση Κατασκευής του ΠΕ

Α/Α	Περιβαλλοντική Πτυχή	Πιθανή Επίπτωση	Μέτρα Μετριασμού	Βαθμολόγηση Επιπτώσεων μετά την εφαρμογή μέτρων		
				Πιθανότητα	Σοβαρότητα	Σύνολο
1	Ποιότητα της ατμόσφαιρας	Αύξηση των συγκεντρώσεων των αέριων ρύπων στην ατμόσφαιρα	<ul style="list-style-type: none"> • Τακτική επιθεώρηση και συντήρηση των οχημάτων και εξοπλισμού που θα χρησιμοποιούνται, βελτίωση της ποιότητας των καυσίμων και μείωση των περιττών δραστηριοτήτων στο εργοτάξιο • Χρήση εξοπλισμού εργοταξίου με υψηλή ενεργειακή απόδοση και χαμηλή ενεργειακή κατανάλωση • Ευαισθητοποίηση / Ενημέρωση των εργαζομένων • Τακτική παρακολούθηση της κατανάλωσης ενέργειας και καυσίμων ή / και των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) • Να τηρείται πρόγραμμα συντήρησης των οχημάτων και μηχανημάτων του εργοταξίου 	2	2	4
		Αύξηση επιπέδων σκόνης	<ul style="list-style-type: none"> • Αποφυγή διεξαγωγής χωματουργικών εργασιών κατά την διάρκεια δυνατών ανέμων • Συνεχής διαβροχή των υλικών που θα συγκεντρώνονται σε σωρούς • Αποφυγή της υπερπλήρωσης των φορτηγών που μεταφέρουν χύδην υλικά από / προς το εργοτάξιο και κάλυψη του φορτίου τους • Τα οχήματα θα διακινούνται στο χώρο σύμφωνα με το επιτρεπόμενο όριο ταχύτητας • Σε περίπτωση προσωρινής αποθήκευσης μπαζών / αδρανών υλικών στο εργοτάξιο, αυτά να καλύπτονται με δικτυωτό πλαστικό πλέγμα 	2	3	6

Α/Α	Περιβαλλοντική Πτυχή	Πιθανή Επίπτωση	Μέτρα Μετριασμού	Βαθμολόγηση Επιπτώσεων μετά την εφαρμογή μέτρων		
				Πιθανότητα	Σοβαρότητα	Σύνολο
			<ul style="list-style-type: none"> Εγκατάσταση φίλτρων σκόνης στους χώρους αποθήκευσης τσιμέντου και αδρανών υλικών 			
		Δημιουργία οσμών	<ul style="list-style-type: none"> Αποθήκευση διαλυτών, βαφών, καθαριστικών υγρών, αραιωτικών κ.ά. σε κατάλληλο αποθηκευτικό χώρο. Τα δοχεία που περιέχουν τα εν λόγω υλικά να διατηρούνται ερμητικά κλειστά όταν δεν χρησιμοποιούνται Τακτικό καθαρισμό και συντήρηση των υγειονομικών εγκαταστάσεων στο εργοτάξιο 	1	1	1
2	Δημιουργία θορύβου	Αύξηση των επιπέδων θορύβου στην άμεση περιοχή μελέτης	<ul style="list-style-type: none"> Εγκατάσταση περίφραξης από συμπαγή υλικά στα σύνορα που γειτνιάζουν με άλλες αναπτύξεις για μείωση των επιπέδων θορύβου στις γειτονικές αναπτύξεις Να χρησιμοποιούνται ηχοπετάσματα σε πηγές σταθερού θορύβου (π.χ. ηλεκτρογεννήτρια), αν είναι εφικτό Χρήση νέων μοντέλων εργοταξιακών μηχανημάτων και οχημάτων και κατάλληλη σήμανση τους σχετικά με το μέγιστο επίπεδο θορύβου Διαμόρφωση ενός προγράμματος χρήσης των θορυβωδών εργασιών / μηχανημάτων, εκτός ωρών κοινής ησυχίας, περιλαμβανομένης και της μεσημβρινής αργίας Αποφυγή έντονων και θορυβωδών δραστηριοτήτων την περίοδο αναπαραγωγής των πτηνών (Μάρτιο – Αύγουστος) Αυστηρή τήρηση του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης των εργασιών Εβδομαδιαία παρακολούθηση των επιπέδων του θορύβου πλησίον των γειτονικών αναπτύξεων 	2	3	6

Α/Α	Περιβαλλοντική Πτυχή	Πιθανή Επίπτωση	Μέτρα Μετριασμού	Βαθμολόγηση Επιπτώσεων μετά την εφαρμογή μέτρων		
				Πιθανότητα	Σοβαρότητα	Σύνολο
			<ul style="list-style-type: none"> Έγκαιρος προγραμματισμός των εργασιών κατασκευής και αποφυγή ταυτόχρονης λειτουργίας πολλών μηχανημάτων / οχημάτων στο εργοτάξιο 			
3	Ποιότητα εδάφους / Αισθητική Τοπίου	Χρήση υλικών με χημική σύσταση (μπογιές, καύσιμα, μηχανέλαια κτλ.)	<ul style="list-style-type: none"> Η αποχέρωση της χλωρίδας να γίνει με μηχανικούς ή χειροκίνητους τρόπους, ώστε να αποφευχθεί η χρήση χημικών Τα χρησιμοποιημένα μηχανέλαια από τυχόν διαρροές ή από τη συντήρηση των οχημάτων / μηχανημάτων να συλλέγονται σε κλειστά δοχεία και να αποθηκεύονται προσωρινά μέχρι την παραλαβή τους από αδειοδοτημένο φορέα, σε χώρο στον οποίο δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση μη εξουσιοδοτημένα άτομα Τα υπολείμματα υλικών βαφής και γενικά άλλων βλαβερών υλικών υγρής μορφής, που χρησιμοποιούνται στις διάφορες εργασίες, να συλλέγονται και να διαχειρίζονται από αδειοδοτημένους φορείς Συστήνεται, στο εργοτάξιο να υπάρχουν απορροφητικά υλικά (π.χ. πριονίδι, άμμος) σε επαρκείς ποσότητες ώστε να μπορούν να συγκρατούνται καύσιμα και λιπαντικά σε περίπτωση διαρροής τους. Μετά τη χρήση τους τα απορροφητικά υλικά να συλλέγονται και να διατίθενται σε αδειοδοτημένο διαχειριστή Να τηρείται σχέδιο δράσης σε περίπτωση ατυχηματικών διαρροών 	2	2	4

Α/Α	Περιβαλλοντική Πτυχή	Πιθανή Επίπτωση	Μέτρα Μετριασμού	Βαθμολόγηση Επιπτώσεων μετά την εφαρμογή μέτρων		
				Πιθανότητα	Σοβαρότητα	Σύνολο
			<ul style="list-style-type: none"> Περίφραξη και αποκοπή οπτικής επαφής της γύρω περιοχής από το εργοτάξιο και να απαγορεύεται να εκτελούνται οποιεσδήποτε εργασίες εκτός της περίφραξης 			
		Αύξηση παραγωγής αποβλήτων	<ul style="list-style-type: none"> Να ετοιμαστεί Σχέδιο Διαχείρισης αποβλήτων πριν την έναρξη των εργασιών Συγκέντρωση και τοποθέτηση των αποβλήτων / άχρηστων οικοδομικών υλικών σε κατάλληλες θέσεις και σε ειδικούς κάδους, καθώς και την τακτική περισυλλογή τους Να γίνεται διαχωρισμός και διάθεση στερεών αποβλήτων σε αδειοδοτημένους χώρους απόρριψης τους Να χρησιμοποιούνται χημικές τουαλέτες στο εργοτάξιο και να αδειάζονται τακτικά σε εγκεκριμένους χώρους επεξεργασίας Η προσωρινή αποθήκευση και τοποθέτηση μηχανημάτων και υλικών κατασκευής να γίνεται εντός του υπο μελέτη τεμαχίου Να επαναχρησιμοποιούνται υλικά (π.χ ξύλα), όπου είναι εφικτό, για την κατασκευή των καλουπιών ή για την κατασκευή προσωρινών χώρων εντός του εργοταξίου Το εύφορο επιφανειακά χώμα από τις εσκαφές να επαναχρησιμοποιηθεί στην τοπιοτέχνηση των χώρων πρασίνου Τα επικίνδυνα απόβλητα να διαχωρίζονται και να περισυλλέγονται από αδειοδοτημένους φορείς και να μεταφέρονται σε αδειοδοτημένο χώρο 	2	2	4

Α/Α	Περιβαλλοντική Πτυχή	Πιθανή Επίπτωση	Μέτρα Μετριασμού	Βαθμολόγηση Επιπτώσεων μετά την εφαρμογή μέτρων		
				Πιθανότητα	Σοβαρότητα	Σύνολο
4	Οδική κυκλοφορία	Αύξηση της οδικής κυκλοφορίας στην περιοχή	<ul style="list-style-type: none"> • Να καθοριστούν χώροι στάθμευσης των οχημάτων και βαρέων οχημάτων και εναλλακτικοί δρόμοι πρόσβασης των οχημάτων • Έγκαιρος προγραμματισμός των εργασιών κατασκευής και αποφυγή συγκέντρωσης πολλών μηχανημάτων / οχημάτων στο εργοτάξιο 	1	2	2
5	Χλωρίδα	Αποψίλωση χλωρίδας Τραυματισμός / αποκοπή χλωρίδας	<ul style="list-style-type: none"> • Να τοποθετηθεί περίφραξη πλησίον των δέντρων που δεν θα αποκοπούν για αποφυγή τραυματισμού των κορμών τους • Η αποψήλωση της χλωρίδας να γίνει χωρίς τη χρήση χημικών ουσιών αλλά με μηχανικούς και χειροκίνητους τρόπους ώστε να αποτραπεί η επιβάρυνση της περιοχής με χημικές ουσίες • Τα μέτρα καταστολής της σκόνης που έχουν προταθεί πιο πάνω, θα συμβάλουν παράλληλα στη μείωση των σχετικών επιπτώσεων στην άγρια βλάστηση της περιοχής • Ο πολύ προσεκτικός σχεδιασμός, η λεπτομερής μελέτη των σχεδίων και η επιθεώρηση των υφιστάμενων οικοσυστημάτων καθώς και η διεξαγωγή διαβουλεύσεων με τις αρμόδιες αρχές και το Δήμο, είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθούν πριν από οποιαδήποτε επιτόπια εργασία • Όλες οι οικοδομικές δραστηριότητες θα πρέπει να διεξάγονται με προσεκτικό και ακριβή σχεδιασμό και προγραμματισμό, προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι επιπτώσεις στην περιβάλλουσα περιοχή. Το ίδιο ισχύει για όλες τις δραστηριότητες αποκατάστασης της περιοχής που θα απαιτηθούν μετά την ολοκλήρωση των κατασκευαστικών εργασιών • Ο σχεδιασμός του ΠΕ να ενσωματώνει τη δημιουργία δεντροφυτεύσεων με ενδημικά / τοπικά είδη χλωρίδας τα οποία 	2	2	4

Α/Α	Περιβαλλοντική Πτυχή	Πιθανή Επίπτωση	Μέτρα Μετριασμού	Βαθμολόγηση Επιπτώσεων μετά την εφαρμογή μέτρων		
				Πιθανότητα	Σοβαρότητα	Σύνολο
			<p>συναντώνται / χαρακτηρίζουν την ΕΠΜ, υπό τις υποδείξεις του Τμήματος Δασών καθώς και άλλων αρμόδιων Τμημάτων, προκειμένου να μην υπάρχει άμεση πρόσβαση και / ή οπτική επαφή με τον περιβάλλοντα χώρο, και να ενισχύει την διατήρηση των σημαντικών στοιχείων της ΖΕΠ «Δάσος Πάφου»</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να γίνει καθαρισμός του χώρου μετά από την κατασκευή του 			
6	Πανίδα	Διαταραχή της ισορροπίας της πανίδας που διαβιεί στην περιοχή	<ul style="list-style-type: none"> • Να τοποθετηθεί ειδική περίφραξη, η οποία θα είναι φιλική προς το περιβάλλον, ώστε η πανίδα της περιοχής να μπορεί να εισέρχεται και να εξέρχεται ελεύθερα • Οι κατασκευαστικές εργασίες προτείνονται να υλοποιηθούν εκτός περιόδου αναπαραγωγής των ειδών πτηνοπανίδας (Μάρτης-Αύγουστος) για να μη προκληθεί διατάραξη τους την κρίσιμη περίοδο του κύκλου ζωής τους • Σε περίπτωση της χρήσης φωτισμού (προβολείς) κατά τη φάση της κατασκευής, προτείνεται όπως, η κατεύθυνση των προβολέων να είναι εντός του εργοταξίου για αποφυγή ενοχλήσεων. Επίσης, η ένταση του φωτισμού να είναι ανάλογη του σκοπού που θα χρησιμοποιείται 	2	3	6

6.2. Προτεινόμενα Μέτρα κατά το Στάδιο Λειτουργίας του ΠΕ

Πίνακας 6-2: Μέτρα Μετριασμού κατά τη Φάση Λειτουργίας του ΠΕ

Α/Α	Περιβαλλοντική Πτυχή	Πιθανή Επίπτωση	Μέτρα Μετριασμού	Διαβάθμιση των Επιπτώσεων		
				Πιθανότητα	Σοβαρότητα	Σύνολο
1	Δημιουργία στερεών και υγρών αποβλήτων	Οπτική ρύπανση και οσμές Επίπτωση στην δημόσια υγεία και στο περιβάλλον	<ul style="list-style-type: none"> Αποφυγή της υπερβολικής πλήρωσης των δοχείων απορριμμάτων και συλλογή αποβλήτων σε τακτική βάση Όλοι οι κάδοι θα είναι πάντα κλειστοί και θα καθαρίζονται / απολυμαίνονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα Για να μειωθεί ο συντελεστής απορροής του εδάφους και να μειωθεί η κάλυψη του με μη διαπερατά υλικά προτείνεται, όπως οι χώροι πρασίνου και οι πεζόδρομοι εντός της ανάπτυξης να κατασκευαστούν με διαπερατά υλικά τα οποία να τοποθετηθούν σε σημεία όπου δεν βρίσκονται υπόγειοι χώροι κάτω από το έδαφος Τα αστικά λύματα να διοχετεύονται στο κεντρικό αποχετευτικό σύστημα της περιοχής Να κατασκευαστεί σύστημα συλλογής όμβριων υδάτων, τα οποία να διοχετεύονται στον πλησιέστερο αποδέκτη της περιοχής μελέτης 	1	2	2
2	Χλωρίδα	Υποβαθμισμένο περιβάλλον	<ul style="list-style-type: none"> Να περιοριστεί η χρήση λιπασμάτων και να γίνεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις Μέρος του πρασίνου της περιοχής να αποκατασταθεί με ενδημικά / τοπικά είδη και είδη χλωρίδας στο χώρο πρασίνου της ανάπτυξης, τα οποία πιθανόν να προσελκύσουν ορισμένα είδη πανίδας στην περιοχή, βοηθώντας στην επαναφορά της βιοποικιλότητας Για τη δημιουργία και την συντήρηση του χώρου πρασίνου να δοθεί προτεραιότητα σε οργανικές και βιολογικές μεθόδους καλλιέργειας και διαχείρισης και στην εφαρμογή πρωτοκόλλων Ολοκληρωμένης 	2	2	4

Α/Α	Περιβαλλοντική Πτυχή	Πιθανή Επίπτωση	Μέτρα Μετριασμού	Διαβάθμιση των Επιπτώσεων		
				Πιθανότητα	Σοβαρότητα	Σύνολο
			<p>Διαχείρισης Παρασίτων (Integrated Pest Management). Θα πρέπει να γίνεται ορθολογική χρήση και μείωση των μη οργανικών υλικών, ειδικότερα φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων και οργάνωση ενός βέλτιστου συστήματος διαχείρισης φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων, το οποίο να χαρακτηρίζεται από την ελαχιστοποίηση του κινδύνου που προκύπτει από τη χρήση τους</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να γίνεται τακτικά συντήρηση της χλωρίδας από αρμόδια άτομα 			
3	Πανίδα	Ηχορύπανση Φωτορύπανση	<ul style="list-style-type: none"> • Προτείνεται να γίνεται εκτίμηση των ΕΤΑ των ειδών προτεραιότητας της ΖΕΠ, μέσω παρακολούθησης της αφθονίας και αναπαραγωγής αυτών των ειδών, καθώς επίσης και παρακολούθηση της συμπεριφοράς αυτών των ειδών κατά τη λειτουργία του ΠΕ. Το πρόγραμμα παρακολούθησης προτείνεται να υλοποιηθεί από την Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας. • Να εφαρμόζεται το επιτρεπόμενο όριο ταχύτητας • Η χρήση κατάλληλων και σύγχρονων λαμπτήρων φωτισμού (cutoff fixture) με τους οποίους περιορίζεται η ανεξέλεγκτη αντανάκλαση του φωτός γύρω από τον πυλώνα φωτισμού • Ο φωτισμός να είναι χαμηλής έντασης, στραμμένος προς το έδαφος, ώστε να αποφεύγεται κατά το μέγιστο δυνατό ο επηρεασμός και η φωτορύπανση εκτός του χώρου ανάπτυξης, και ειδικότερα η διατάραξη / όχληση / αποπροσανατολισμός των ειδών πτηνοπανίδας και κυρίως των ειδών χαρακτηρισμού της ΖΕΠ «Δάσος Πάφου» 	2	3	6

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σύμφωνα με την παρούσα περιβαλλοντική έκθεση, υπολογίζεται ότι η περιοχή μελέτης αποτελείται κυρίως από τα παρακάτω είδη χλωρίδας: Ρασί (30%), σπαλαθικά (30%), θυμάρι (10%), μαζίν (10%), ενώ το 20% αποτελείται από τα υπόλοιπα είδη χλωρίδας που αναφέρονται στον Πίνακα 3-1. Επίσης, η υλοποίηση του ΠΕ αναμένεται να επηρεάσει συνολικά το 39% των υφιστάμενων ειδών χλωρίδας, αφού καταγράφηκαν επίσης στο δυτικό τμήμα του υπό μελέτη τεμαχίου. Ωστόσο, αν και ο επηρεασμός των εν λόγω ειδών χλωρίδας αναμένεται να είναι αναπόφευκτος από τις κατασκευαστικές εργασίες του Έργου, η ευρύτερη περιοχή καλύπτεται κυρίως με παρόμοια είδη χλωρίδας, τα οποία μπορούν να ενταχθούν αρμονικά με την δημιουργία ενός σχεδίου τοπιοτέχνησης στην περιοχή μελέτης.

Επίσης, συνολικά καταγράφηκαν 6 είδη πτηνών στην ΑΠΜ και / ή στην ΕΠΜ εκ των οποίων η Σκαλφούρτα (*Oenanthe cyprica*) αναγράφεται στο Παράρτημα Ι της Ευρωπαϊκής Οδηγίας των Πτηνών Birds Directive 2009/147/EK και είναι ενδημικό είδος τη Κύπρου.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα ανάλυσης και αξιολόγησης των περιβαλλοντικών πτυχών του ΠΕ, όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από το κατασκευαστικό στάδιο, αυτές αφορούν κυρίως την ηχορύπανση, την διασπορά σκόνης και την διατάραξη της πτηνοπανίδας της περιοχής. Να σημειωθεί ότι οι επιπτώσεις κατά το στάδιο κατασκευής δεν είναι της ίδιας έντασης και σοβαρότητας σε όλα τα στάδια της κατασκευής. Η αποχέρωση της χλωρίδας αναμένεται να εφαρμοστεί μόνο στο δυτικό τμήμα του υπό μελέτη τεμαχίου. Έτσι, οι επιπτώσεις εκτιμώνται χαμηλές, καθώς η περιοχή μελέτης γειτνιάζει με άλλες εκτάσεις με παρόμοια είδη χλωρίδας.

Όσον αφορά το στάδιο λειτουργίας του ΠΕ, οι περιβαλλοντική πτυχή που μπορεί να επηρεαστεί αφορά κυρίως την διατάραξη της πτηνοπανίδας από την ηχορύπανση και φωτορύπανση.

Οι πιθανές αρνητικές επιπτώσεις από την κατασκευή και λειτουργία του ΠΕ μπορούν να ελαχιστοποιηθούν και να περιοριστούν σημαντικά με την εφαρμογή των κατάλληλων και αναγκαίων προληπτικών μέτρων. Λόγω των προληπτικών μέτρων που προγραμματίζονται να εφαρμοστούν, οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις εκτιμώνται μέτριες έως ασήμαντες και αναμένεται να είναι αναστρέψιμες και βραχυπρόθεσμες. Η εκτίμηση ασήμαντων επιπτώσεων δεν σημαίνει χαλάρωση των μέτρων αλλά συνεχής εφαρμογή τους και παρακολούθηση τους. Η αποτελεσματικότητα των μέτρων πρέπει πάντα να παρακολουθείται μέσα από δείκτες περιβαλλοντικής επίδοσης, οι οποίοι καθορίζονται μέσα από προκαθορισμένο πρόγραμμα παρακολούθησης των περιβαλλοντικών πτυχών του Έργου.